depict a wooden bridge at this site. It is, therefore, thought that the discovered remains could be part of an earlier bridge or other former structures on the bank of the Vilnia. The dendrochronological dating of eight logs showed that all the trees were cut down between the winter of 1544 and the summer of 1554. Therefore the construction of the structure dates to the mid-16th century and it was probably used until the mid-17th century.

Stanislav Rutkovski, Andrius Šležas

Tyrimai Aukštaičių gatvėje 2 ir Paupio gatvėje 50

2018–2019 m. buvo tęsiami 2017 m. pradėti tyrimai Vilniuje, Aukštaičių–Paupio gatvių kvartale, Aukštaičių g. 2 ir Paupio g. 50 sklypuose. Nuo 2017 m. minėtame kvartale vykdyti žvalgymai gatvių rekonstrukcijos, inžinerinių tinklų įrengimo bei griaunamų gamyklinės paskirties pastatų vietose. Taip pat vyko žvalgomieji tyrimai prieš naujų tinklų įrengimą bei gyvenamųjų namų statybas. Bendrai ištirtas apie 32 tūkst. m^2 plotas (L. Kvizikevičius). 2017–2018 m. Paupio g. 50 ir Aukštaičių g. 19 sklypuose atlikus žvalgomuosius tyrimus nustatyta, kad archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis yra susiformavęs iki buvusios upės vagos, Paupio g. 50 sklypo P dalyje. Šioje vietoje atidengti XVIII a. pabaiga datuojami mūrai, fiksuoti su jais siejami kultūrinio sluoksnio horizontai. Š bei centrinėje sklypo dalyse žvalgant fiksuoti piltinės kilmės grunto horizontai, suformuoti užpilant buvusią upės vagą bei vykdant industrinio rajono statybos darbus XX a.

Paplaujos (dabar Paupio) teritorija užima didelį plotą, ji išsidėsčiusi į P nuo Vilnios krantų. V jos dalis prasideda nuo Tymo kvartalo ir tęsiasi R kryptimi maždaug iki dabartinio tilto per Vilnią (Drujos gatvė). Kairysis Vilnios krantas buvo ne toks status kaip dešinysis, tad prie jo buvo patogu gyventi. Upės vanduo buvo naudojamas vandens malūnų, apie kurių egzistavimą žinoma nuo XVI a. Tuo pačiu metu buvo kasamos dirbtinės upės vagos – kanalai. Vienas – prie Karališkojo malūno, antras prie Vyskupų, o trečias – prie Vaivados (Oginskių) malūnų. Vadinamajame Fiurstenhofo Vilniaus miesto plane toliau į R žymimas dar vienas malūnas (Tyzenhauzo). XVIII a. viduryje Antano Tyzenhauzo iniciatyva pradėti naujų kanalų įrengimo darbai, kartu plėtota ir kelių infrastruktūra, statyti nauji statiniai. Ankstyviausi malūno ir smuklės vaizdai, užfiksuoti Vilhelmo Zacharčiko nuotraukose, datuojami 1866–1867 m. (1 pav.). A. Tyzenhauzo statyta smuklė buvo vieno aukšto. Prie pagrindinio įėjimo iš dabartinės Paupio gatvės buvo prieangis su 4 kolonomis. Išskirtinis pastato architektūrinis bruožas – kampai nuo Paupio gatvės pusės buvo „nusklembti“.

Aukštaičių g. 2 sklypo aplinkoje, važiuojamojoje kelio dalyje vykdyti žvalgymai lietaus nuotekų tinklų įrengimo vietoje nuo Paupio g. 16 pastato PV kampo link Vilnios upės, Aukštaičių g. 2 sklypo ŠV dalyje. Žvalgyta viena apie 50 m ilgio, iki 4 m pločio tranšėja, kasta virš esamų inžinerinių tinklų. Fiksuoti supiltinės kilmės maišyti tamsiai pilko grunto su žvyro priemaišomis sluoksniai, suformuoti įrengiant inžinerinius tinklus (vandentiekio, lietaus nuotekų ir pan.). Ties Paupio–Aukštaičių g. sankirta nuslinkus piltinės kilmės pjūviams, apie 2,7–3 m gylyje atsidengė iki 20 cm storio tamsiai pilko grunto sluoksnis, preliminariai datuojamas XVIII a. Jame rasta pavienių buitinės keramikos fragmentų, puodynės pakraštėlių. Bendras žvalgytas plotas Aukštaičių g. 2 aplinkoje siekė apie 200 m^2. Įžemis vietomis pasiektas apie 3 m

1 pav. Buvusi smuklė 1866–1867 m. ir Paplaujos bei Saksų salos (Juozapas Čechavičius ir jo epocha fotografijoje, V., 2018, p. 58). V. Zacharčiko nuotr.

Fig. 1. The former tavern in 1866–1867 with an image of Paplauja and Saksai islands.

2 pav. Bendras smuklės pamatų vaizdas iš P. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 2. General image of the tavern foundation, as seen from the S.

3 pav. Kaulo ir medžio drožinys – šuns galvos pavidalo lazdos rankena. L. Kajotos nuotr.

Fig. 3. A bone and wood carving: the head of a walking stick in the shape of a dog's head.

4 pav. Bendras detaliųjų tyrimų vietos vaizdas iš viršaus. L. Kajotos nuotr.

Fig. 4. General image of the excavation site, as seen from above.

gylyje, tranšėjoje kaupėsi gruntiniai vandenys.

2018 m. gruodį detalieji tyrimai **Paupio g. 50** sklypo P dalyje vyko apie 1500 m^2 plote. Šioje vietoje lokalizuotas mūrinis užstatymas bei su juo siejamas iki 50 cm storio XVIII a. kultūrinio sluoksnio horizontas, išlikęs fragmentiškai. Mūro viršus atidengtas 50–60 cm gylyje, jis sudaro daugiau kaip 40 m ilgio, 15 m pločio konstrukciją (2 pav.). Mūryta iš raudonos ir gelsvos molio masės plytų, pakaitomis kalkių skiediniu rišant su akmenimis. Buvęs užstatymas ilgosiomis kraštinėmis orientuotas R–P kryptimis, jis datuojamas XVIII a. pabaiga. Jo viduje išvalyta 14 patalpų. Greta jo atidengti vėlyvesnio laikotarpio priestatai, naudoti iki XX a. pradžios. Remiantis istoriniais ir kartografiniais duomenimis – tai buvusios smuklės

vieta (2 pav.). Vidiniame mūro perimetre atidengtos buvusios patalpos, užpiltos griuvenomis XX a. Jose pasiekus nesuardytą archeologinį sluoksnį, suformuoti plotai – detaliųjų tyrimų perkasos. Aptikta XVIII–XIX a. radinių, siejamų su smuklės gyvavimo laikotarpiu – švininis svarelis su įspaudu viršuje „Ф7 1859“, Aleksandro II ir Nikolajaus I kapeikos, švininės plombos ir pan. Mechaniškai šalinant archeologinės vertės neturinčius griuvenų sluoksnius, patalpose vietomis įsigilinta iki 1,5–2 m. Užstatymo PR dalyje, 2 m gylyje atidengtas tamsus durpingas gruntas, kuriame rasta pavienių XVII–XVIII a. buitinės keramikos radinių. Įžemis, melsvas šlynas, vietomis žvyringas gruntas pasiektas 2,5–3 m gylyje. Detalieji archeologiniai tyrimai vykdyti ir už atidengto mūro ribų. Čia nuo 1,5–2 m gylio atidengtas durpingas juodas horizontas, kuriame aptikta XVII–XVIII a. buitinės keramikos radinių. Centrinėje Paupio g. 50 sklypo dalyje fiksuoti tik XIX–XX a. datuojami kultūriniai sluoksniai, juose rasta šiems laikotarpiams būdingų radinių, kaulinių dirbinių (3 pav.), sagų ir sagtelių, muškietos kulkų. Nuo 2–2,5 m gylio atidengtos medinės konstrukcijos: mediniai stulpai, iš medinių lentų suformuota drenažo sistema, medinio rezervuaro fragmentas bei 23 vienetai medinių kubilų fragmentų su metaliniais žiedais (4 pav.). Medinės konstrukcijos datuojamos XX a. I puse.

The Investigations at Aukštaičių St. 2 and Paupio St. 50

In 2018–2019, the investigation continued in the quarter formed by Aukštaičių – Paupio Streets. A monitoring brief was conducted in a service trench (a total of 200 m^2) in the vicinity of Aukštaičių St. 2 and a fragmentally surviving, 20 cm thick, possibly 18th-century cultural layer was recorded. Sterile soil was reached at a depth of 3 m. A 1500 m^2 area was excavated on the plot at Paupio St. 50 and an 18th-century layer, up to 50 cm thick, was discovered in the S part of the plot. The foundation of a late 18th-century tavern (Fig. 1) was unearthed (Figs. 2, 4) and beside it, 19th–20th-century structures, erected in expanding the industrial quarter, and, from a depth of 2–2.5 m, wooden structures with a drainage system and reservoirs. A former canal channel containing a 20th-century fill with contemporaneous artefacts, was identified (Fig. 3). Sterile soil was reached at a depth of 2.5–3 m.

Stanislav Rutkovski,
Tadas Šimanauskas

Šv. Stepono gatvė 25

2018 m. KVP Vilniaus senamiesčio (UK 16073) teritorijoje, Šv. Stepono g. sklype 25 ir jo aplinkoje atliko detaliuosius tyrimus. 2017 m. žvalgomuosius tyrimus ir žvalgymus Mindaugo g. 42 sandėlio aplinkoje atliko Atas Žviblys. Jų metu ištirti keturi 2x1 m ir vienas 2x1,5 m dydžio šurfas. Bendras ištirtas plotas – 11 m^2. Baigus tyrimus, apie 59,4 m^2 plote vykdyti žvalgymai, kurių metu fiksuoti XIX–XXI a. pradžios sluoksniai ir struktūros. Atlikti tyrimai parodė, kad ankstyviausias (XV–XVII a.) kultūrinis sluoksnis išlikęs tik tirto šurfo 5 aplinkoje, arčiau Šv. Stepono gatvės. Šurfai 2–4 tirti toliau į ŠV – kalvoje, kuri iki XIX a. buvo menkai įsisavinta. Tiriant šurfus 2–4 užfiksuoti ne ankstyvesni kaip XIX a. II pusės sluoksniai (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 509–511).

2015 m. žvalgymus Šv. Stepono g. sklype 25 atliko Ignas Sadauskas. Žvalgytas 6,3 m^2 plotas, iki 0,8–1 m gylio užfiksuotas XX a. datuojamas sluoksnis, įžemis nepasiektas (*LIIR*, f. 1, b. 7456). Numatomų inžinerinių tinklų vietoje atlikti detalieji tyrimai – sklype ir jo